Türkiye'de Dış Ticaret

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Dış ticaret:** Bir ülkenin başka ülkelerle yaptığı ticarettir; **ihracat** (dış satım) ve **ithalat** (dış alım) olarak ikiye ayrılır. İkisinin toplamı **dış ticaret hacmi**dir. İthalat ihracattan fazlaysa **dış ticaret açığı**, azsa **dış ticaret fazlası** oluşur. **Karşılama oranı** = ihracat ÷ ithalat × 100. Ülkeler ihracatı artırmak için teşvik, sübvansiyon, gümrük anlaşmaları gibi dış ticaret politikaları uygular.
- **Türkiye'de dış ticaretin gelişimi:** 1980'e kadar korumacı politikalar uygulanmış, ihracat daha çok tarım ürünleri ve madenlerden, ithalat petrol ve makinelerden oluşmuştur. 1980'den sonra serbest piyasa ekonomisine geçilmiş, **ihracata dayalı sanayileşme** benimsenmiş; ihracatta tarım ürünlerinin yerini sanayi ürünleri almış ve dış ticaret hacmi hızla büyümüştür. 1996'da AB ile Gümrük Birliği yürürlüğe girmiştir.
- **İhraç ürünleri ve pazarlar:** Motorlu kara taşıtları ve parçaları, makineler, elektrikli cihazlar, demir-çelik ve metal eşyalar, tekstil ve hazır giyim, plastik ürünler; ayrıca meyve-sebze ve işlenmiş gıdalar. En önemli pazarlar Avrupa ve Orta Doğu'dur.
- **İthalat:** Türkiye enerjide (petrol, doğal gaz) büyük ölçüde dışa bağımlıdır; bu, ithalat faturasının en önemli kalemidir. Makineler, elektronik ürünler, kimyasallar, ilaçlar ve ara mallar da önemli ithalat kalemleridir. Bu nedenle Türkiye çoğu yıl dış ticaret açığı verir.
- **Açığı azaltan kalemler ve politikalar:** Turizm gelirleri, transit taşımacılık gelirleri, yurt dışındaki vatandaşların gönderdiği dövizler ve yabancı yatırımlar. İhracatı artırmak için vergi desteği, teşvikler, AR-GE, tanıtım ve markalaşma desteklenir. **Serbest bölgeler**, ülke sınırları içinde olup gümrük hattı dışında sayılan, vergi ve gümrük muafiyetleri tanınan özel ticaret alanlarıdır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) İhracat ile ithalatın toplamı dış ticaret hacmini verir.
( ) Türkiye enerji kaynaklarında dışa bağımlı değildir.
( ) 1980'den sonra Türkiye'de ihracata dayalı sanayileşme politikası benimsenmiştir.
( ) Serbest bölgeler ülke sınırları dışında kurulur.

2 Kavramları tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. İhracat
2. İthalat
3. Dış ticaret açığı
4. Karşılama oranı

a) İhracatın ithalata bölünüp 100 ile çarpılmasıyla bulunan değer
b) Yurt dışından mal ve hizmet satın alınması
c) Mal ve hizmetlerin yurt dışına satılması
d) İthalatın ihracattan fazla olması

3 1980 sonrasında Türkiye'nin dış ticaret politikasındaki temel değişim aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dış ticaretin tamamen yasaklanması
B) Yalnızca tarım ürünü ihraç edilmesi
C) İthalatın tamamen durdurulması
D) Korumacı politikaların azaltılıp serbest piyasaya ve ihracata dayalı sanayileşmeye geçilmesi
E) Gümrük vergilerinin tüm ürünlerde artırılması

4 Türkiye'nin ithalat giderlerinin yüksek olmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarım ürünlerinin tamamını ithal etmesi
B) Hiç sanayi ürünü üretmemesi
C) Turizm gelirinin bulunmaması
D) Nüfusunun çok az olması
E) Petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarında dışa bağımlı olması

5 Boş bırakılan yerleri uygun kavramlarla doldurunuz.

a) İhracatın ithalattan fazla olmasına dış ticaret ..... denir.
b) Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 1996'da yürürlüğe giren anlaşma ..... Birliği'dir.
c) Ülke sınırları içinde olup gümrük hattı dışında sayılan özel ticaret alanlarına ..... bölge denir.

6 Serbest bölgelerin kurulma amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi **yer almaz**?

A) Yabancı sermaye yatırımlarını artırmak
B) İhracata yönelik üretimi teşvik etmek
C) İhracatı azaltıp ithalatı artırmak
D) Döviz girişini artırmak
E) Yeni iş imkânlarıyla istihdama katkı sağlamak

7 1980'e kadar Türkiye'nin ihracatında en büyük payı aşağıdaki ürün gruplarından hangisi oluşturmuştur?

A) Tarım ürünleri ve madenler
B) Otomobil ve beyaz eşya
C) Yazılım ve bilişim hizmetleri
D) Uçak ve savunma sanayi ürünleri
E) Petrol ve doğal gaz

8 Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin dış ticaret açığının kapatılmasına katkı sağlayan döviz kaynaklarından biridir?

A) Enerji ithalatı
B) Turizm gelirleri
C) Makine ithalatı
D) Yurt dışına yapılan ödemeler
E) İthal edilen ilaçlar

9 Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerin en fazla gönderildiği bölgeler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) Güney Amerika ve Okyanusya
B) Avrupa ve Orta Doğu
C) Antarktika ve Afrika
D) Orta Asya ve Güney Amerika
E) Okyanusya ve Kuzey Amerika

10 Aşağıdakilerden hangisi ihracatı artırmaya yönelik bir dış ticaret politikasıdır?

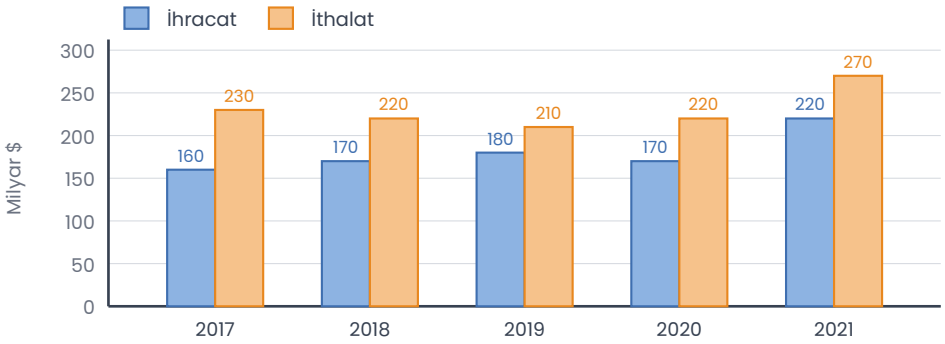
A) İhraç ürünlerine ek vergi konulması
B) Tanıtım ve markalaşma desteklerinin kaldırılması
C) İhracatçı firmalara vergi desteği ve teşvik verilmesi
D) AR-GE harcamalarının azaltılması
E) Limanların kapatılması

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Kurgusal bir ülkenin bir yıldaki ihracatı **180 milyar $**, ithalatı **240 milyar $**'dır.
Bu ülkenin ihracatının ithalatı karşılama oranı yüzde kaçtır?

A) %25 B) %60 C) %75 D) %133 E) %420

12 Grafikte kurgusal bir ülkenin 2017-2021 yıllarındaki ihracat ve ithalat değerleri verilmiştir. Grafiğe göre aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

A) Ülke 2021'de dış ticaret fazlası vermiştir.
B) Dış ticaret açığı en fazla 2021'dedir.
C) İthalat her yıl düzenli olarak azalmıştır.
D) Dış ticaret hacmi en düşük 2021'dedir.
E) İhracatın ithalatı karşılama oranı en yüksek 2019 yılında gerçekleşmiştir.

13 1980 sonrasında Türkiye'nin dış ticaretiyle ilgili;
I. İhracatta sanayi ürünlerinin payı artmıştır.
II. Dış ticaret açığı tamamen ortadan kalkmıştır.
III. Dış ticaret hacmi önemli ölçüde büyümüştür.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II D) I ve III E) I, II ve III

14 Türkiye'nin 1996'dan itibaren AB ile Gümrük Birliği içinde yer almasının dış ticarete etkisi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanayi ürünlerinde AB ile ticaretin gümrüksüz yapılması ve AB'nin en önemli ticaret ortağı olması
B) Türkiye'nin AB dışındaki ülkelerle ticaretinin yasaklanması
C) Tarım ürünlerinin ihracatının durması
D) Türkiye'nin ithalatının tamamen sona ermesi
E) AB ile ticaretin azalması

15 Türkiye'nin ihracat ürünlerinin yapısındaki değişim aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Tarım ve madenden → motorlu taşıt, makine, tekstil gibi sanayi ürünlerine
B) Sanayi ürünlerinden → yalnızca ham maddeye
C) Otomobilden → yalnızca tütüne
D) Makineden → yalnızca petrole
E) Tekstilden → yalnızca canlı hayvana

16 Aşağıdakilerden hangisi bir ülkenin ihracattan elde ettiği geliri kalıcı olarak artırmak için **en etkili** yoldur?

A) Yalnızca işlenmemiş ham madde satmak
B) Ürün çeşitliliğini azaltmak
C) Tek bir ülkeye ihracat yapmak
D) AR-GE'yi durdurmak
E) Teknoloji yoğun, markalı ve katma değeri yüksek ürünlerin ihracatını artırmak

17 Türkiye'deki serbest bölgelerin çoğunun büyük limanların ve sanayi merkezlerinin yakınında kurulmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bu alanlarda nüfusun az olması
B) Ürünlerin dış pazarlara hızlı ve düşük maliyetle ulaştırılabilmesi
C) Bu alanların deprem riskinin hiç olmaması
D) Bu alanlarda tarımın yapılamaması
E) Bu alanların dış ticaretten uzak olması

18 Kurgusal bir ülkenin bir yıldaki ihracatı **220 milyar $**, ithalatı **270 milyar $**'dır.
Bu ülkenin dış ticaret açığı kaç milyar $'dır?

A) 22 B) 50 C) 220 D) 270 E) 490

19 Uluslararası piyasada petrol ve doğal gaz fiyatlarının hızla yükselmesi Türkiye'nin dış ticaretini nasıl etkiler?

A) İhracatı kendiliğinden ikiye katlar.
B) Dış ticaret açığını tamamen kapatır.
C) İthalatı azaltarak fazla verdirir.
D) İthalat faturasını büyüterek dış ticaret açığını artırır.
E) Dış ticareti hiç etkilemez.

20 Türkiye'de dış ticaret açığını azaltmak için **iki** öneri yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Kurgusal bir ülke bir yılda **150 milyon ton** ürün ihraç ederek **200 milyar $** gelir elde etmiştir. Bu ülkenin ihracatında kilogram başına ortalama değer yaklaşık kaç dolardır?

A) 0,75 B) 1,33 C) 7,5 D) 13,3 E) 75

22 Aşağıdakilerden hangisi bir ülkenin dış ticaret yapısının **gelişmekte olan** bir ülkeye ait olduğunu gösteren en güçlü kanıttır?

A) İhracatında yüksek teknolojili ürünlerin payının çok fazla olması
B) Sürekli yüksek dış ticaret fazlası vermesi
C) İhracatının büyük bölümünün işlenmemiş ham maddeden, ithalatının ise sanayi ve teknoloji ürünlerinden oluşması
D) Hizmet ihracatının mal ihracatından fazla olması
E) Dünya ticaretinde en büyük paylardan birine sahip olması

23 Türkiye'nin ihracatı 1980'de yaklaşık **3 milyar $**, 2021'de ise yaklaşık **225 milyar $** olmuştur. Buna göre ihracat bu dönemde yaklaşık kaç katına çıkmıştır?

A) 7,5 B) 22,5 C) 75 D) 222 E) 675

24 Türkiye'nin enerjiden kaynaklanan dış ticaret açığını azaltmaya yönelik;
I. Enerji tüketimini artırıp verimliliği düşürmek
II. Güneş, rüzgâr, jeotermal gibi yenilenebilir kaynaklardan üretimi artırmak
III. Yerli enerji kaynaklarının aranmasını ve işletilmesini desteklemek
verilenlerden hangileri uygun politikalardır?

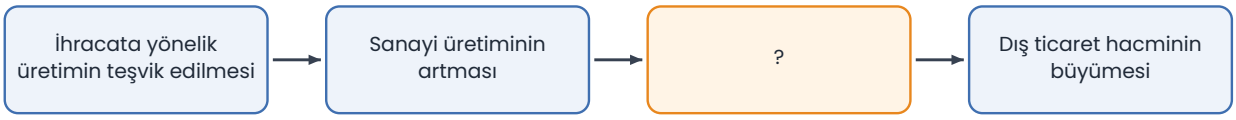
A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

25 Tabloda Türkiye'nin ihracat ve ithalatında öne çıkan bazı ürün grupları verilmiştir.
Tabloya göre Türkiye'nin dış ticaret yapısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

İhracatta öne çıkanlar	İthalatta öne çıkanlar
Motorlu taşıtlar ve parçaları	Petrol ve doğal gaz
Makineler ve elektrikli cihazlar	Makineler ve elektronik ürünler
Demir-çelik ve metal eşyalar	Demir-çelik
Tekstil ve hazır giyim	Kimyasallar ve ilaçlar

A) Türkiye bazı sanayi ürünlerini hem ihraç hem ithal etmekte; enerji ise ithalat tarafında öne çıkmaktadır.
B) Türkiye yalnızca tarım ürünü ihraç etmektedir.
C) Türkiye enerji kaynaklarını ihraç etmektedir.
D) Türkiye hiç makine ithal etmemektedir.
E) Türkiye'nin ihracatında sanayi ürünü yoktur.

26 Şemada ihracata dayalı sanayileşmenin bir ülkede yol açtığı süreç gösterilmiştir.
Soru işaretiyle gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A) İthalatın tamamen durması
B) Sanayi üretiminin azalması
C) Tarımın ihracattaki payının artması
D) Döviz ihtiyacının ortadan kalkması
E) Üretim için gerekli ara malı ve makine ithalatının da artması

27 Tabloda üç kurgusal ülkenin ihracat, ithalat ve GSYH değerleri (milyar $) verilmiştir. Dışa açıklık oranı = (ihracat + ithalat) ÷ GSYH × 100 formülüyle hesaplanmaktadır.
Buna göre aşağıdakilerden hangisi **doğrudur**?

Ülke	İhracat	İthalat	GSYH
P	300	350	1.300
R	90	110	1.000
S	250	230	800

A) Dışa açıklık oranı en yüksek ülke P'dir.
B) R ve S'nin dışa açıklık oranları eşittir.
C) Üç ülke de dış ticaret açığı vermektedir.
D) P dış ticaret fazlası vermektedir.
E) Dışa açıklık oranı en yüksek ülke S, en düşük ülke R'dir.

28 Kıtalar arası ticaret yolları üzerinde bulunmasının Türkiye'nin dış ticaret açığıyla mücadelesine katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enerji ithalatının tamamen sona ermesi
B) Türkiye'nin ithalat yapmasına gerek kalmaması
C) Tüm ihraç ürünlerinin gümrüksüz dünyaya satılması
D) Kara, deniz ve hava yoluyla yapılan transit taşımacılıktan gelir elde edilmesi
E) Türkiye'nin tarım üretiminin artması

29 İhracatının yarıdan fazlasını tek bir bölgeye yapan bir ülke, son yıllarda Afrika, Asya ve Latin Amerika'daki yeni pazarlara yönelmektedir.
Bu politikanın temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bir pazarda yaşanabilecek ekonomik krizin ihracat üzerindeki etkisini azaltmak ve riski dağıtmak
B) İhracatı tamamen durdurmak
C) Yalnızca komşu ülkelerle ticaret yapmak
D) İthalatı artırmak
E) Dış ticaret hacmini küçültmek

30 Bir ilin serbest bölge kurulması için uygun olup olmadığını değerlendirirken dikkate alınması gereken **üç** coğrafi ölçüt yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**